

МИЛАН М. ОБРЕНОВИЋ IV.

по милости божјој и воли народа,

КЊАЗ СРПСКИ.

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НАРОДНА
СКУПШТИНА РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН

о водама и њиховој употреби.

ОДЕЉАК ПРВИ

о правној природи вода.

Члан 1.

Воде, биле реке или речице, које теку кроз унутрашњост земље, а могу по њима да плове лађе или сплавови, као и њихове обале, јесу, по основама грађанског законика — §§ 195, 248, 262, и 264. — јавно добро.

Ове реке или речице јесу јавно добро од онога места, гди пловидба лађом или сплавом почети може, и задржавају то својство јавнога добра и онда, кад се на неком месту не би могло пловити.

Члан 2.

Законодавна власт, на предлог владе, решава, које су реке пловне.

Члан 3.

А од пограничних река њихова половина поред српске обале, сачињава јавно добро српско по опре-

дељењима међународног права, и подлежи прописима овога закона.

Члан 4.

Воде, било потоци или речице, које не би биле пловне (чл. 1.), сматрају се такође за јавно добро, по господар земље, поред које теку, или господари земља, измеђ којих теку, имају право употребе те воде, и у овом последњем случају поједини сусед употребљава пролазећу воду, по дужини обале своје земље.

Члан 5.

Следеће воде припадају господару земље на којој су, уколико није ко други право на њих задобио:

- 1.. Извори,
- 2.. Од кише скупљајућа се вода,
- 3.. У бунарима, рибањацима и другим справама прикупљена вода,
- 4.. Оток од ових вода, докле тече кроз сопствену земљу.

ОДЕЉАК ДРУГИ

о употреби вода.

Члан 6.

По водама — рекама или речинама, — које се огласе за пловне (чл. 1. и 2. овог зак.), слободно је свакоме пловити лађом или сплавом, саобраћавајући се при томе правилима, која буду за пловидбу издана.

Члан 7.

На овим водама нико не сме без дозвољења власти направити ђуприју или држати скелу, и превоз као занимање упражњавати.

Члан 8.

Господари земаља, поред обала ових вода, морају свакад оставити дуж воде за пролаз стоке и људи, који се пловидбом баве, онолико простора, колико власт где за нужно нађе.

На овом простору не сме се подићи никаква зграда, засађивати дрва, или правити каква ограда.

А ако би за пристајање лађа или сплавова било потребно на коме месту више простора, то се може по закону о експропријацији само са накнадом узети.

Члан 9.

Са водама, које припадају у искључиву сопственост појединоме — чл. 5. овог зак. — и уколико није ко други особеним правним основом задобио какво право, може господар по својој вољи располагати.

А при текућим водама — чл. 4. овог закона — ограничава се право употребе воде од стране појединога, истим правом других, као и јавним обзирима, који проистичу из свезе и потребе вода.

Нарочито поједини господар не сме употребљавајући воду чинити је нечистом на штету другог, или причињавати туђим земљама поплаву или нанос.

Члан 10.

Господар земље, преко које тече каква вода, не сме својеволјно на штету ниже лежеће земље преиначавати природни ток те воде.

А исто тако господар ниже лежеће земље не сме спречавати природни ток такве воде на штету више лежеће земље.

Члан 11.

Господар земље имајући право употребе воде — чл. 4. — мора неупотребљену воду, пре него што она додирне туђу земљу, вратити опет у првобитно корито њено, осим, ако се са друкчијим пуштањем не чини никаква штета другима, који на ту воду право имају.

Члан 12.

Ако се сагласе више њих господара земаља, које леже једна до друге, а све поред какве воде, како ће воду да употребе или проведу, то се њихове земље сматрају у овом обзиру према трећима као једно цело.

Члан 13.

Ако обале поред текуће приватне воде (чл. 5.) припадају различитим господарима, а међу њима не постоји какав друкчији правни одношај, онда господари са једне стране обале имају право на половину поред те обале, а с друге обале на другу

половину воде, а поједини на свакој обали имају право у тој половини воде по дужини своје обале.

Члан 14.

У водама, које су јавно добро, (чл 1. и 4.) може сваки без икаквих нарочитих права, не искључујући равно право другог, воду завадати, стоку појити, купати се и прати, као и узимати одатле песак, шљунак, камен, земљу и лед, уколико се са тим не мењају својства воде, нити има опасности за ток воде и њене обале, нити се коме појединоме вређа право или штета наноси, — а све ово саображавајући се полицијским наредбама, и на местима, гди то није власт забранила.

Члан 15.

За свако друго употребљавање јавних вода осим наведенога у предидућем члану 14., као и за подизање или преимначавање потребних за употребљавање грађевина или справа, које би имале уплива на својства воде или њен ток или висину или би се са тим обале у опасност доводиле, нужно је предходно дозвољење надлежне власти.

Ово дозвољење власти нужно је и код употребљавања вода означених у чл. 4., ако би то имало сљедства за права других, или уплива на својства, ток, или висину воде у другим јавним водама.

Исто тако не сме се ништа без дозвољења власти до саме воде у кориту реке засађивати, пунити,

подзиђивати, одкопавати или преграђивати, уколико би то имало избројана сљедства.

Но ако би, било из економних, било из санитетских или којих других узрока, у општем интересу нужно било, да се или којој реци, речици или потоку каква окука просече, те да се тиме одклоне штете или умноже користи, то власт по своме извиђењу, и по саслушању оних, којих се тиче, може наредити, да се то изврши, а онима, који би тим просецањем штету претриели, даде накнада по закону о експропријацији, и по сразмерности од оних, који се тиме користе.

Члан 16.

Грађевине на води, за подизање којих се изискује предходно дозвољење власти, јесу нарочито: воденице, ваљанице, барутане, стружнице, фабрике и т. п.

И за измену оваквих грађевина нужно је предходно дозвољење власти, уколико би то имало уплива на ток, висину, пад или потрошак воде.

Члан 17.

Ово дозвољење давање се на писмено, и у њему ће бити тачно означено место, количина и начин употребљавања воде. Количина воде не сме се на други начин одредити, него тачним описом справе за пропуштање воде и означањем времена за употребу воде. Ако би околности захтевале, могу се поставити и нарочити услови, којима ће се уредити

и осигурати општа употреба воде, и дозвољење може се дати на ограничено време, или с правом, да се може и опозвати.

Члан 18.

У датом дозвољењу власт ће одредити и рок, за који се дозвољена грађевина подићи и прорадити има, које ако се неучини, онда се губи добивено дозвољење. Рок овај може бити до три године, обзирући се на величину грађевине и на друге околности при поједином случају.

Члан 19.

При одређивању количине воде, која се буде давала за употребу, власт ће се обзирати с једне стране на потребу молиоца, а с друге на остатак воде, што је према променљивости стања воде за даљу употребу пузна. Нарочито се не сме појединоме толика количина воде дати, да општине или села буду са тим изложена оскудости воде у случају пожара, или за њихове домаће потребе.

Члан 20.

Одобрене грађевине морају господари истих тако направити и одржавати, да оне, колико је год могуће, остављају слободан ток води и леду, да риболову и другом употребљавању воде не чине никаква излишна отежавања и стешњавања, и да не буде никакво безкорисно расипање воде.

Ако онај, кога се тиче, докаже, да по овоме није учињено, то ће надлежна власт наредити, да се поправи што треба, оставивши за то потребан рок, па ако по истеку тога не буде извршено, што је наређено, власт ће наредити, да се о трошку непослушнога изврши што треба.

Члан 21.

Ако се успор, поплава или друга општећавања, која би каква од ових грађевина причињавала, могу отклонити спуштањем или преимначавањем грађевине или којим другим начином, то је дужан господар исте да учини.

А за грађевине, код којих је одклоњење ово немогуће, вреди оно, што се у чл. 53. овог закона наређује.

Члан 22.

Код свију оваквих грађевина мора се означити највећа дозвољена висина воде, и у случају обвезаности, да се вода на опредељеној висини одржава, мора се означити и дозвољена нисина воде, и то каквом сталном мером, а на трошак господара грађевине.

Код грађевина, које се буду подизале после овог закона, поставиће се ова мера одма при њиховом подизању, а код већ постојећих грађевина у течају једне године, од дана ступања у живот овог закона. Ова мера мора бити постављена на

месту, гди се може лако загледати и њој приступити, и мора се тако одржавати, да је осигурана од намерног или случајног квара, или промене положаја.

Члан 23.

Форму ове мере и правила за њено постављање и одржавање прописаше министар грађевина.

Члан 24.

Чим би вода преко дате највеће висине дотичној грађевини расла, господар грађевина мора отварањем устава и у опште одклоњењем свију сметња воду дотле испустити, докле се она опет не спусти на означену висину.

У случају небрежења у томе, а на захтевање оних, који би тиме били оштећавани или у опасности, месна полицајна власт наредиће, да се оток воде на трошак и одговорност небрежљивог господара одма изврши.

Исто тако местна полицајна власт наредиће, да се одржава одређена низина воде, ако се то не би држало.

Члан 25.

Ако добивено право на подизање које од ових грађевина није при дозвољењу изречно па само лице молиоца ограничено, онда оно прелази на свагдашњег господара грађевине или места, за које је добивено дозвољење.

Добивено дозвољење вреди само за ону грађевину на води, или само за оно место, за коју је грађевину или место дато. А ако би се једна грађевина хтела преобратити у другу, или подићи на другом месту, онда је нужно ново дозвољење за то.

Члан 26.

Кад ко добије право, да воду из јавне реке одводењем употреби на своје цели, то су при употреби и потрошкы ове воде меродавни услови у самом дозвољењу постављени. При овоме, у случају сумње вреди као правило, да се дозвољење односи само на потребу предузећа, и по томе, ако би преко тога воде претицало, тај вишак остаје на расположењу власти.

Члан 27.

При пожару или мимопролазећој прекој нужди за воду, местна полицајна власт има право, да за привремену употребу воде, била она јавна или приватна, у општем интересу, изда сходне наредбе, и ове одма изврши без икакве накнаде.

Члан 28.

Ако која општина или село нема у опште довољно воде, оно има право, да по предходном одобрењу полицајне власти, по мери своје потребе, а без икакве накнаде, добије од оних, који имају право употребе вода споменутих у чл. 4., нужну

количину воде, која би преко њихове потребе на исту цељ претицала.

Но ако би са употребом оваких вода нужна била и употреба земљишта било државног, општинског или приватног, за такву употребу одузеће се толико земљишта, колико потреба захте и за то земљиште даће се накнада по закону о експропријацији, ако се о њој дотичне стране саме не сагласе.

ОДЕЉАК ТРЕЋИ

о надлежним властима и њиховом поступку.

Члан 29.

Власт, која ће давати дозвољење, и у опште решавати питања о употреби воде, у смислу чл. 15. и 16. овог закона, уколико то не подлежи грађанским судовима, јест начелство онога округа, у коме се жели подићи, или у коме постоји грађевина за употребу воде.

Члан 30.

Молба, за подизање оваких грађевина, подноси се начелству у смислу предидућег члана, а у тој молби мора бити тачно означено:

1., Место и вода, на којима се жели подићи дотична грађевина, са планом положаја места и воде — ситуације, — и

2., Каква се грађевина подићи намерава, у којој величини, и са којом количином воде, заједно са планом о грађевини.

Грађевине, које су на водама од незнатне важности, као: воденице, поточаре, ваљавице, стружнице, баштовански долани и тиме подобне, не подлеже овим прописима односно поднашања плана ситуације и грађевине уз молбу, нити треба ради одобрења обраћати се окружном начелништву, већ се за њих тражи одобрење од општинског суда и одбора, који га даје бесплатно, ако нађе, да се таквим грађевинама неће никоме штета чинити.

Но ако би доцније такве грађевине штету чиниле и та се не би могла одклонити каквом поправком или ако неби хтео господар грађевине такву поправку извршити, — биће дужан на тужбу оштећених а по решењу власти, која је одобрење дала, ову грађевину уклонити без икакве накнаде.

Члан 31.

Ако се из саме молбе а без икакве сумње већ види, да се дотично дозвољење из обзира за јавне интересе дати неможе, онда ће се оно без даљег испитивања одбити. А ако то не буде, онда ће начелство наредити извиђење по потреби преко инжењера и друга два вештака и на самом месту у плану ситуације означеном, при коме ће се извиђењу нарочито на следејуће тачке пажња обратити:

1., Да ли се и на који целесходни начин грађевина извршити може,

2., Које користи или штете отуда произићи могу,

3., Да ли се може дати захтевана количина воде без штете за већ постојеће подобне грађевине и без опасности за јавне интересе, и

4., да ли дотична грађевина, намењена индустријалној цели, неће употреби воде на земљоделске цели неодољиве препреке полагати, и да ли се ова противност интереса не би одклонила, ако би се за индустријално предузеће узела каква друга тачка на тој води.

Члан 32.

Ако се појави сумња да се захтевана грађевина у опште, или на предложени начин дозволити не може, то ће се основи сумње саопштити молиоцу.

Члан 33.

Нема ли оваке сумње, нити је молба противна јавним интересима, или молиоц остане и по саопштеним му основима сумње при својој молби, онда ће власт одредити једно рочиште најдаље у течају два месеца, и на исто позвати сва позната интересирана лица са обадве стране, или њихове заступнике, па у њихову присуству целу ствар прегледати, и њихове примедбе и изјаве саслушати.

Ко од позваних лица на ово рочиште не дође, сматра се да пристаје на оно, што власт без његових примедба нађе и реши, а ко од интересираних не буде позван, њему остаје отворен пут, да до коначног решења своје примедбе чини.

Члан 34.

При овоме извиђењу власт ће поглавито гледати, да постигне сагласије између интересираних лица,

а ако то не буде могуће, онда ће учинити тачно исељдовање свију спорних тачака, употребивши при томе, ако је нужно, и вештаке, било по захтевању дотичних страна, било по сопственом нахођењу.

Члан 35.

О целом раду на овоме рочишту власт ће сачинити протокол, у који ће ставити, на што су се стране сложили, ако је сагласије постигнуто, а ако то није, онда ће описати стање ствари са наводима и изјавама обеју страна и принесеним доказима.

Члан 36.

По учињеном извиђењу власт ће издати решење са побудама, и доставити га свима интересираним странама.

Члан 37.

Противу овога решења може се незадовољна страна жалити министру унутрашњих дела, а решење је министарско извршно.

Жалба се даје писмено или усмено опоме окружном начелству, које је решење издало, у течају 15 дана од дана пријема решења, противу кога се жалба подноси, саображавајући се у томе §§. 119. 311 и 312 грађ. пост.

Члан 38.

Благовремено подвешена жалба задржава решење од извршења. Но ако је ово решење издато у тој

цељи, да се код грађевина изнова одпочетих или већ постојећих што одклони, преиначи или да се грађевина сасвим уклони, па би било очевидне опасности у одлагању, власт може, и ако је жалба изјављена, наредити, да се изврши оно, што је за одклоњење опасности неизоставно нужно.

Члан 39.

Кад решење постане извршно а одобравајуће је, онда ће се на основу тога издати молиоцу дозвољење, да дотичну грађевину подићи може.

Члан 40.

Извршење грађевина, за подизање којих се изискује по овом закону дозвољење власти, стоји под врховним надзором надлежног окружног начелства.

По томе сваки, који оваквог рода грађевину подигне, не сме у њој рад одпочети пре, него што извести начелство, и од овога добије дозвољење, да та грађевина може прорадити. А начелство ће наредити, да се грађевина у року од 30 дана прегледа и увери се, да ли је извршена по условима постављеним у дозвољењу за подизање њено, па ако би какве недостатке или одступање од тога нашло, наредиће, да се то допуни и исправи, па тек онда издати дозвољење, да се у њој радити може.

Члан 41.

Непосредни надзор над грађевинама, за подизање којих се изискује дозвољење власти, воде местне

полицајне власти, а ове могу у преким случајима наређивати оно, што би у интересу јавне безбедности нужно било, а гди није опасност у одлагању, извештава ће надлежно окружно начелство.

Неизврши ли се оно у остављеном року, што би у преким случајима месна полицајна власт наредила, она је властна, да нареди извршење нужнога посла на трошак непослушнога.

Члан 42.

Трошкове око исељдовања и прегледања овога рода грађевина сноси молилац, а по сразмерици и онај, који при исељдовању својим неоснованим наводима такве проузрокује. И окружно начелство при решавању главне ствари, решиће, и ко ће, и у колико ове трошкове сносити или накнадити.

Трошкове око извиђања истуна противу прописа овог закона, сносиће кривац.

Члан 43.

За свако дозвољење на подизање какве нове грађевине на води, плаћа се такса у државну касу од 50 до 250 динара, према величини и важности грађевине, што ће надлежно окружно начелство у поједином случају одредити решењем, којим дозвољава какву грађевину.

Исто тако и за преиначење постојеће грађевине, ако ово преиначење условљава већу употребу воде, плаћа се такса од 25 до 150 динара.

Члан 44.

Код сваког окружног начелства установи ће се протокол, у који ће се завести све постојеће грађевине на води, за које би се по овом закону морало имати дозвољење власти, и у будуће заводити све оне, које се буду дозволиле.

Члан 45.

Сваком је слободно овај протокол прегледати као и акта исељдовања око какве грађевине, и узети препис од тога по наплати таксе по закону.

Члан 46.

Форму и вођење ових протокола прописаше министар унутрашњих дела.

ОДЕЉАК ЧЕТВРТИ

п р е л а з н о и п р е ђ е њ е.

Члан 47.

Све грађевине на води, које се затеку кад овај закон у живот ступи, сматрају се, да су местно право задобиле, и по томе не потребују накнадног одобрења полицајне власти, осим што се за у будуће имају управљати по прописима овог закона.

Члан 48.

Господари овог рода грађевина дужни су у течају 100 дана од дана кад овај закон ступи у

живот, поднети опис места и опис своје грађевине надлежној ереској власти, а ова ће то спровести начелништву.

Ко то не уради у овом року, платиће у име казни онолико, колико би у име таксе платио, кад би тражио дозвољење, да наново грађевину подиже. А ако то не уради и у другом датом му року од 50 дана, губи местно право и забраниће му се радња.

Казну ову изриче начелништво решењем, против кога се може жалити у смислу чл. 37. овог зак.

Члан 49.

Кад начелништво добије списак свију постојећих грађевина на води у своме округу, оно ће решити, које од ових грађевина треба прегледати а које не.

Окружни инжињер прегледаће по прописима овог закона и правилима, која пропише министар грађевина (чл. 23.), све оне грађевине на води, за које је начелништво решило, да их прегледати треба.

Дотична општина одређује по два лица, која су са стањем воде и околине позната и која су вична у оном роду грађевине, која се прегледа, да инжињеру дају обавештења о свима појединостима, која од њих тражио буде. Ова лица подписиваће као сведоци протокол инжињерског рада и прегледа.

Исто тако окружни инжињер прегледаће и оне грађевине на води, за које је начелништво решило, да се не прегледају, ако се појаве тужбе са основаним разложима, да су те грађевине на штету општу, општине или појединаца.

У првом случају господар грађевине сносиће трошак око овог извиђаја а у другом случају плаћа крива страна.

Члан 50.

Ако се извиђењем покаже, да дотична грађевина може опстати и на месту гди је, и у садашњем стању, онда ће се дотичном господару исте издати дозвољење по овом закону, у ком ће дозвољењу изложено бити, у каквом се стању грађевина налази односно употребе воде.

Члан 51.

Нађе ли се, да која од грађевина, по месту може опстати, али би се морала престројити, то је њен господар дужан, да је по датим му условима од власти престроји.

Рок за извршење овога престројења власт ће оставити до две године по обзирима у члану 18. овог закона.

Члан 52.

Господар овакве грађевине, пошто изврши назначена му престројења, као и власт, управљаће се у даљем поступању по пропису члана 40. овог закона.

Члан 53.

Ако се нађе, да која од ових грађевина, не може никако на досадашњем месту опстати, она ће се дићи са накнадом по закону о експроприацији, ако се о тој накнади саме стране не сагласе.

Накнада ова даваће се из државне касе, ако се дизање грађевине чини у интересу општем, а ако се чини у интересу општине, села, или у опште извесног броја житељства, онда се од њих накнада ова и наплаћује.

Члан 54.

За грађевине старе, које се дижу (члан 53.), даваће се накнада како за местно право, тако и за саму грађевину, а земљиште остаје господару; на-против за грађевине, подигнуте по овом закону, даваће се накнада само за грађевину а не и за местно право.

Члан 55.

Спорови око грађевина на води, који се затеку несвршени, кад овај закон ступи у живот, пресудиће се по досадашњим законима без призрења на овај закон.

Препоручујемо Нашем министру унутрашњих послова и Министру грађевина, да овај закон обнародују и о извршењу се његовом старају, властима пак заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме, да му се поковавају.

26. Децембра 1878.

у Нишу.

(М. П.)

Видео и ставио државни печат,
чувар државног печата,
министар правде,
Д. Матић с. р.

М. М. ОБРЕНОВИЋ с. р.

Министар унутрашњих послова,
Рад. Милојевић с. р.
Министар грађевина,
Р. Алимпић с. р.